

In memoriam: profesor Vladimir Sergeevich Komissarov

Vladimirja Sergeevicha Komissarova sem se spoznal leta 2011 na konferenci kazenskega prava in kriminologije v Moskvi. Že po prvem pogovoru z njim, sicer ob pomoči študentke, prevajalke, sem dobil vtis, da gre za človeka, ki spoštuje svoje sodelavce in je predan znanosti. S predstavitvijo svojega dela in Katedre za kazensko pravo in kriminologijo Pravne fakultete Moskovske državne univerze – Lomonosov (MGU) me je prepričal, da je človek, ki je usmerjen v odličnost in prizadevanja za mednarodno sodelovanje, in ki vodi del institucije, ki jo označuje odličnost. Od prvega srečanja z njim je vsako naslednje pomembno vplivalo na moje spoznavanje ruske kriminologije, ruskih raziskovalcev in predavateljev s področja kazenskega pravosodja, saj mi je predstavil številne kolege in spodbujal sodelovanje med Pravno fakulteto Moskovske državne univerze – Lomonosov in Fakulteto za varnostne vede Univerze v Mariboru na raziskovalnem področju in pri izmenjavi profesorjev. Vladimir Sergeevich Komissarov me je spodbudil tudi za učenje ruskega jezika, kar se je obrestovalo pri moji akademski rasti v zadnjih letih. Moj prvi vtis o profesorju Komissarovu je bil, da gre za človeka, ki sodi med akademske veličine, ki sem jih spoznal na obiskih najboljših univerz na svetu. Vtis o človeku in strokovnjaku, ki skrbi za razvoj znanosti in spoštuje ljudi ter si prizadeva za razvoj mlade generacije sodelavcev, je bil prisoten ves čas.

Od leta 2011 dalje sem se redno udeleževal konferenc na MGU. Fakulteta za varnostne vede in MGU sta začeli sodelovati z izvedbo dveh bilateralnih raziskovalnih projektov o zakonitosti in legitimnosti policijske dejavnosti ter zakonitosti in legitimnosti izvrševanja kazenskih sankcij. Pri prvem projektu je bil sodelavec dr. Gleb Bogush, pri drugem pa profesor Vyacheslav Seliverstov. Oba projekta sta obrodila sadove z vzajemnimi obiski in prispevki, ki smo jih predstavili na konferencah. Pri objavah v ruskem jeziku je imel pomembno vlogo tudi profesor Komissarov, ki je bil pri nasvetih za izboljšanje besedil kritičen in konstruktiven. Na slovesnosti ob 40. obletnici Fakultete za varnostne vede, jeseni leta 2013, je Pravna fakulteta Moskovske državne univerze – Lomonosov prejela plaketo za odlično sodelovanje s Fakulteto za varnostne vede. V sodelovanju z dr. Glebom Bogushem s sodelavci smo v kratkem času opravili zavidljivo količino raziskovalnega dela. Pravna fakulteta MGU je bila tudi soorganizator mednarodnih konferenc *Criminal Justice and Security in Central and Eastern Europe*, ki sta potekali v Ljubljani septembra 2014 in 2016. Leta 2015 pa smo podpisali sporazum za izvajanje izmenjave profesorjev v programu Erasmus K 107, ki smo ga dejavno izvajali s predavanji v Moskvi in Ljubljani.

Poleg sodelovanja s Pravno fakulteto MGU je profesor Vladimir Komissarov spodbujal tudi moje sodelovanje z drugimi institucijami v Rusiji. Tako sem od leta 2011 dalje sodeloval tudi s kolegi z drugih univerz. Kot zelo plodno se je pokazalo sodelovanje s Pravno fakulteto Kubanske državne univerze v Krasnodaru

(Vladimir Konyakhin in Anton Petrovskiy) in s kolegi z drugih moskovskih univerz in akademij St. Peterburga (Ivan Kleymenov, Anna Gurinskaya) in Krasnojarska (Vassiliy Tirranen).

V nadaljevanju predstavljam nekaj izkušenj in vtisov s srečanj s profesorjem Komissarovim in njegovimi sodelavci, kolegi in prijatelji. Pozno leta 2010 sem od predstojnika Katedre za kazensko pravo in kriminologijo Moskvske državne univerze – Lomonosov, Vladimirja Sergevicha Komissarova, prejel povabilo na konferenco kazenskega prava in kriminologije v Moskvi. Ob prejemu vabila sem imel mešane občutke, saj nisem znal ruskega jezika, niti nisem poznal ruskih kazenskih pravnikov in kriminologov. Edina ruska pisca s področja kriminologije, katerih dela sem tedaj poznal, sta bila Fjodor Mihajlovič Dostojevski, ki se je s svojim delom *Zločin in kazen* približal kriminologiji, in ruski priseljenec v Slovenijo, začetnik slovenske kriminologije, Aleksander Vasiljevič Maklecov. Korespondenca z organizatorji je potekala v angleškem jeziku. Organizator posveta profesor Vladimir Komissarov me je spodbudil, da sem skupaj s študentom Aleksandrom Maguzo predstavil prispevek o Aleksandru Vasiljeviču Maklecovu. Pred prihodom v Moskvo sem se naučil nekaj osnovnih fraz v ruskem jeziku in se odpravil na konferenco, kjer sem se srečal s profesorjem Komissarovim. Pogovarjala sva se s pomočjo prevajalke. Zanimala ga je slovenska kriminologija, predavanja kriminologije na univerzi in položaj kriminologije v znanosti ter vpliv kriminologije na politiko preprečevanja in zatiranja kriminalitete. Naslednja tema so bile možnosti sodelovanja med Moskvsko državno univerzo in Univerzo v Mariboru. Želel je, da bi predvsem mlajši kolegi obiskali našo fakulteto in si širili obzorja. Predlagal mi je, da začnem spoznavati rusko kriminologijo.

Pri razumevanju nastopov na konferenci mi je pomagal ruski študent. V času neuradnega druženja me je profesor Komissarov spoznal s številnimi kolegi. Na zaključku srečanja sva se dogovorila, da se čim prej ponovno srečava in ostaneva v stiku. Predlagal mi je sodelovanje z dr. Glebom Bogushem.

Naslednje leto (2012) sem se ponovno udeležil konference, kjer sem predstavil rezultate kriminološke študije o varovanju okolja. Tokrat sem znal malo več ruščine in nastopi nekaterih udeležencev so se mi zdeli razumljivi, vendar še vedno sem znal premalo, da bi samozavestno nastopil v ruskem jeziku. Profesor Komisarov me je v pogovoru pohvalil in spodbudil za nadaljnje učenje. Predstavil mi je ideje o razvoju kazenskopravnih znanosti in položaja kriminologije v Rusiji. Predlagal mi je tudi, da se povežem z mlajšimi kolegi in da naredimo kak skupni raziskovalni projekt. Agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije je potrdila prijavo primerjalnih projektov s področja kriminologije, legitimnosti policijske dejavnosti in izvrševanja kazenskih sankcij, pri čemer je bil najbolj dejaven dr. Gleb Bogush, v projekte pa so se pod njegovim vodstvom vključili tudi mladi ruski doktorski študenti. Leta 2013 je bilo plodno leto raziskovanja in sodelovanja s kolegi z MGU. Leta 2014 sem imel na konferenci v Moskvi prvi nastop v ruskem jeziku – predstavil sem rezultate študije o zakonitosti in legitimnosti policijske dejavnosti v Srednji in Vzhodni Evropi. Najbolj mi je ostalo v spominu neuradno srečanje s profesorjem Eduardom Filipovichem Pobegajlom iz Moskve in Sergejem Miljukovim iz St. Peterburga ter slovesno druženje ob zaključku konference pod vodstvom profesorja Komissarova. S profesorjem Komissarovim sva se

dogovorila, da bi izvedel predavanja za obetavne magistrske študente v angleškem jeziku in jim predstavil nekaj tem s področja evropske kriminologije. Pri tem je bil pomemben člen v dogovorih dr. Gleb Bogush, ki je postal prijatelj naše fakultete. V septembru leta 2013 smo soorganizirali mednarodno konferenco v Ljubljani, kjer je imel dr. Gleb Bogush plenarni nastop. Pogovori so tekli v smeri dejavnega sodelovanja med univerzama. Tega leta smo začeli z bilateralnim projektom o zaporih v Sloveniji in Rusiji. Naslednje leto sta bila v Sloveniji na obisku profesor Vjacheslav Seliverstov in Natalija Khurorskaya. Predstavil sem jima slovenski sistem prestajanja kazni zapora, skupaj smo obiskali zapore v Sloveniji in izvedli okroglo mizo o prestajanju kazni zapora v Sloveniji in Rusiji. Decembra 2014 me je profesor Vjacheslav Seliverstov povabil na konferenco s področja prestajanja kazni zapora v Vologdo, kjer sem predstavil sistem izvrševanja kazenskih sankcij v Sloveniji, sodeloval pa sem tudi pri pisanju drugih prispevkov.

Leta 2016 sem dobil štipendijo Erasmus K 107 in v mesecu maju opravil predavanja za magistrske študente prava na Moskovski državni univerzi. Poleg predavanj smo se veliko pogovarjali o različnih temah s kolegi iz Katedre za kazensko pravo in kriminologijo. Leta 2017 je Fakulteto za varnostne vede obiskala Marija Filatova, ki je izvedla izvrstna predavanja o mednarodnem kazenskem pravu za magistrske študente.

Profesor Komissarov me je seznanil tudi s profesorjem Vladimirjem Konyahinom, s katerim sva navezala stike in izvedla bilateralni projekt o kriminaliteti v turističnih središčih na Črnem in Jadranskem morju (2016–2018).

Leta 2016 sem pripravil prispevek o Evropskem kriminološkem združenju in ga predstavil na plenarnem delu ruske konference kazenskega prava in kriminologije na MGU.

V času od prvega srečanja s profesorjem Komissarovim do današnjega dne sem spoznaval rusko kriminologijo, predvsem pa spoznal nekaj odličnih znanstvenikov. Ključna oseba za moje povezovanje z ruskimi kriminologi in kazenskimi pravniki je bil prav profesor Komissarov, ki je znal s svojo prijaznostjo in naklonjenostjo tkati vezi med kolegi.

Spomnim se pogovora s profesorjem Komissarovim v Gelendžiku leta 2015, ko sva se pogovarjala o mladih perspektivnih kolegih s Pravne fakultete Moskovske državne univerze. O mladih kolegih je govoril zelo spoštljivo, čeprav je bilo zaznati generacijsko razliko. Govoril je o novih idejah, mladih ljudeh, ki živijo drugače kot njegova generacija, ki je živela v dveh različnih družbenih ureditvah. Ob tem sem spoznal, da mi govori izkušen človek, ki je iz mladeniča iz Biškeka postal pravi Moskovčan, ki ni pozabil svojih korenin. Imela sva tudi zelo oseben pogovor, ko mi je povedal o svoji bolezni in slabem počutju, z menoj pa je delil tudi nekaj svojih modrosti. Njegove ideje o mednarodnem povezovanju, o raziskovalcih in predavateljih, ki so sposobni razumeti različne kulture, različne pravne sisteme kazenskega pravosodja, so bile impresivne. To so izzivi za mlado generacijo, ki je polna energije in novih znanj. Verjel je v svoje ljudi in sodelovanje z drugimi univerzami. To je bil eden izmed mojih najlepših pogovorov v zadnjih letih.

Ko sem lani izvedel, da je spoštovani kolega preminil, sem se spomnil vseh srečanj z njim in z vsemi ruskimi kolegi, ki mi jih je predstavil. Pri meni je vzbudil

zanimanje za ruski jezik, kar mi je odprlo nove poglede na svet in mi razširilo obzorje znanja ter nove izkušnje. Z njegovo spodbudo sem napisal nekaj del v ruskem jeziku in spoznaval del ruske kazenskopravne in kriminološke znanosti. Profesor Vladimir Sergeevich Komissarov je bil kljub akademski izobrazbi preprost človek, ki je imel rad ljudi. Znal je ceniti male radosti in dosežke.

Gorazd Meško